

відповідності з ратифікованими Україною Конвенції МОП № 102 та № 117.

Одним з дієвих кроків інституційного напрямку в розвитку цифрової економіки може бути створення Української платформи ринку праці – загальнонаціонального експертно-організаційного майданчика для обміну кращими практиками, проведення експертних дискусій, розробки й організації інформаційних, освітніх і тренінгових кампаній по боротьбі з неформальною зайнятістю. Важливим кроком у сфері детінізації вітчизняного ринку праці має бути посилення інституційної спроможності вітчизняних закладів соціальної та соціально-трудової сфери, пов'язаних з працевлаштуванням, контролем якості робочих місць та захистом трудових і соціальних прав громадян, а також удосконалення методологічного інструментарію оцінювання неформальної зайнятості в Україні.

В макроекономічному напрямі необхідно розробити та реалізувати довгострокову Державну цільову програму соціально-економічного відродження України; забезпечити державну підтримку та стимулювання роботодавців до збереження діючих робочих місць і підвищення їх якості, а також створення нових робочих місць, що вимагає застосування відповідних фіскальних та інших інструментів державного регулювання.

У соціальному напрямі та з метою удосконалення політики детінізації вітчизняної економіки, скорочення неформальної зайнятості доцільно забезпечити подальше підвищення соціальних стандартів у контексті їх поетапного наближення європейських реалій.

Отже, розглянуті пропозиції щодо вдосконалення реалізації державної політики у сфері детінізації ринку праці з урахуванням європейського досвіду базуються на синергетичному поєднанні інституційного, макроекономічного та соціального напрямів. Застосування такого комплексного підходу сприятиме поступовому скороченню обсягів неформальної зайнятості та неформального сектора економіки в Україні та прискоренню її інтеграції у спільний економічний і соціальний простір ЄС.

Список використаних джерел

1. Економічна складова угоди про асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління / За ред. І. Бураковського та В. Мовчан. – К.: Ін-т економічних досліджень і політичних консультацій, 2014. – 139 с. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files//Projects/2013/ EU_Ukraine/Economic_red.pdf

2. Оцінка впливу Угоди про асоціацію/ЗВТ між Україною та ЄС на економіку України: наукова доповідь / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця, чл.-кор. НААН України, д-ра екон. наук Т.О. Осташко, чл.-кор. НАН України, д-ра екон. наук Шинкарук Л. В.; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2014. – 102 с.

3. Дяченко О. П. Імплементация зарубежного опыта щодо формування антикорупційної політики України / О.П. Дяченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 17. – С. 17 – 20.

СЕКЦІЯ 3 ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ПУБЛІЧНА СЛУЖБА В КРАЇНАХ ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Наталія БАЗАВЛУК

аспірантка кафедри права

та європейської інтеграції ДРІДУ НАДУ

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРИНЦИПІВ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ініціатива Президента України П. Порошенка щодо внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) [1] започаткувала новий етап розвитку багаторівневої системи публічної влади в Україні, трансформації міжсуб'єктних відносин в системі публічного управління на основі європейських трендів територіальної організації влади. Саме тому важливим завданням науки державного управління є осмислення теоретико-методологічних засад регіонального управління регіонів та узгодження регіональних тенденцій із загальнонаціональними завданнями щодо функціонування системи управління державою. На сьогодні у європейській регіональній політиці, на яку орієнтується й Україна, на зміну гаслу «Європа країн» прийшло гасло «Європа регіонів», що відображає посилення ролі регіонів у прийнятті публічно-управлінських рішень. Особливого значення це набуває в умовах сучасної європейської інтеграції, коли інтенсивно розвивається міжнародне співробітництво, поглиблюється міжрегіональна інтеграція, формуються засади європеїзації управління.

Варто вказати, що держава приділяє особливу увагу формуванню засад та удосконаленню інструментів регіонального управління. Це обумовлено тим, що поява внутрішніх негативних тенденцій регіоналізації, наявність тенденцій до регіоналізації у багатьох випадках спричинена проблемами дисбалансу суб'єктно-об'єктних відносин в системі публічного управління. Європейський досвід показує, що сучасним державам досить часто в силу політичних, соціальних, міжнаціональних протиріч не вдається знайти ефективної моделі територіального управління і тому баланс публічної влади у регіонах порушується. Підґрунтям цього є суперечності у розумінні поняття «регіональне управління», коли одним регіонам надається пріоритет, а інші – не отримують належної державної підтримки, відстають у розвитку, а то й стають депресивними. Небезпечним наслідком функціонування такої регіонального управління може стати дезінтеграція держави, декомпозиція всього державного механізму.

Сучасна ситуація трансформаційного процесу в Україні також ускладнюється декомпозицією усталених регіональних моделей управління, особливо, негативними проявами в Україні фактору регіоналізації на основі протистояння політичних еліт. Про це свідчать глибокі диспропорції у соціально-економічному розвитку українських регіонів, а також регіональні сепаратистські тенденції, що підривають основи державного устрою України та системи державного управління. Виникнення таких негативних явищ зумовлено також низькою ефективністю реалізації регіональної політики, помилковістю підходів до вирішення її проблем, невиконанням або неналежним виконанням органами державної влади прийнятих регіональних програм розвитку. Проте першоосновою проблеми є невірне розуміння сутності концепту «регіональне управління», дихотомія державницької та самоврядної моделей регіону, нерозробленість власне ідеї регіонального управління, відсутність раціональної правової бази функціонування регіональних структур управління. Необґрунтовані зміни законодавства, непослідовність у реалізації проектів та програм соціально-економічного розвитку регіонів перешкоджають підвищенню ефективності системи державного управління, гальмують комплексний розвиток регіонів. Це не лише ставить під сумнів запровадження європейських стандартів регіонального управління, але й віддаляють євроінтеграційні перспективи України.

Для підвищення ефективності регіонального управління необхідно, насамперед, теоретично осмислити ці процеси з позицій використання передового досвіду європейської інтеграції. Цей досвід доводить, що внутрішня міцність і міжнародний авторитет держав на сьогодні безпосередньо залежить від ефективних механізмів регіонального управління. Публічне управління як соціальне явище, його форми, методи, принципи, характер зумовлюються завжди і скрізь потребами суспільного розвитку, що виявляються в інтересах певних соціальних верств і груп. Дане явище пов'язане із системою суспільних відносин не тільки безпосередньо через реальні управлінські процеси, що виникають з приводу суспільного виробництва, але й опосередковано, через свідомість, певні форми знань, різні управлінські доктрини, теорії й концепції. Крім того, виникає питання формалізації складних адміністративних систем як формату державно-управлінської діяльності. Саме тому напрацьовані наукою державного управління положення про організацію публічної адміністрації в правовій системі, заснованій на фундаментальних цінностях свободи, демократії, верховенства права та поваги прав і свобод людини, є результатом тривалого розвитку європейських моделей організації публічних адміністрацій і на сучасному етапі враховує потреби формування Європейського адміністративного простору. Втім, сучасний зміст та значення багатьох європейських принципів державного управління щодо організації публічної адміністрації

(умовно – «інституційні» принципи) до цього часу не знайшли закріплення в чинному законодавстві України, потребують перегляду підходів щодо їх тлумачення та практики застосування. Саме тому проведення комплексного реформування системи влади в умовах прискорення інтеграційних процесів в Європі, обґрунтоване необхідністю узагальнення історико-теоретичних і практичних знань у галузі державного управління, вироблення практичних рекомендацій і напрацювання системи дійових засобів реалізації державно-управлінського впливу в конкретних історичних умовах перехідного періоду, формування передумов існування громадянського суспільства в Україні.

Важливим нормативно-правовим актом, який надав поштовх розвитку нових відносин між органами державної влади і місцевого самоврядування у всіх сферах їх діяльності стало видання Президентом України у січні 2015 року «Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [2]. Відповідно до завдань Стратегії запланована реалізація реформи державного управління у напрямку його децентралізації, створення прозорої системи державного управління, професійного інституту державної служби, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні з дотриманням принципів субсидіарності, повсюдності та фінансової самодостатності місцевого самоврядування з урахуванням положень Європейської хартії місцевого самоврядування.

Раціональність регіонального управління зумовлюється не лише вибором і застосуванням сучасних управлінських принципів, але й соціально-економічним трендом управління, його внутрішньою логікою, сучасними формами публічно-управлінської діяльності, що найбільш характерні саме для регіонального рівня. Важливим аспектом концептуалізації регіонального управління є включення регіонального чинника як визначального до основних форматів євроінтеграційної політики – економічного, правового, інституціонального, безпекового, енергетичного тощо. Саме тому національна модель регіонального управління в умовах реалізації положень Угоди про Асоціацію з ЄС має відповідати принципам управління регіональним розвитком у Європейському Союзі, а також має забезпечити становлення нових форм співпраці між центром і регіонами, внутрішньому міжрегіональному співробітництву та міжнародній співпраці територій.

На даний час викликами в системі публічного управління виступає неусталеність регулювання напрямів регіональної політики, внутрішня суперечливість нормативно-правового забезпечення регіонального управління, нерозробленість засад імплементації європейських стандартів регіонального розвитку. У свою чергу наукового доробку потребує напрацювання ефективної форми здійснення адміністративно-територіальної реформи, шляхів розмежування повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування, пошук

ефективних форм та методів регіонального управління в умовах процесу трансформації системи місцевого самоврядування.

1. Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) : Електронний ресурс. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812.

2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020 : Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html> – Назва з екрану.

Сергій БАЗИЛЕВСЬКИЙ
магістр державного управління

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ОРІЄНТИРИ У СВІТЛІ ЕВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

З обранням Україною курсу на європейську інтеграцію в країні, у відмінності від багатьох європейських держав, не було впроваджено систему громадянської освіти, що орієнтована на сприймання цінностей і змісту європейської політичної культури та загальнолюдських цінностей, виховання громадянської ідентичності демократичного типу. Саме тому перцепції європейських цінностей українцями досі здійснюється формально, на рівні штампів, їх сутність і глибинний сенс, можливості застосування в соціальному середовищі залишаються неприйнятними значною кількістю громадян.

Головними якостями громадянина в сучасному суспільстві є здатність до самовизначення, повага до цінностей і гідності кожної людини, громадянськість, цілісність, самодисципліна, співчуття і патріотизм, шанобливе ставлення до захисту Батьківщини, закону, рівності і верховенству права. Громадянськість – це політичне, соціально-психологічне якість, властивість поведінки суб'єкта, яке характеризується усвідомленням себе повноправним громадянином своєї країни з політично зрілим свідомістю, розвиненим почуттям патріотизму, причетністю до долі своєї Батьківщини і свого народу.

Громадянська освіта – це суспільно-державна, соціально орієнтована система виховання і безперервного навчання, спрямована на формування громадянської компетентності, демократичної культури, задоволення потреб у соціалізації в інтересах особистості, громадянського суспільства і правової держави.

Головною метою громадянської освіти [1] є виховання людини-громадянина, якій притаманні демократичні громадянські погляди і культура, усвідомлення взаємозв'язку між особистою свободою та відповідальністю перед суспільством, а також формування громадянських якостей на основі нових знань, умінь і цінностей, що дають

можливість особистості приймати участь у вирішенні соціальних проблем, ладнатися до мінливих соціально-економічних і політичних умов, представляти і захищати свої права та інтереси, поважаючи права і погляди інших людей.

Завданнями громадянської освіти є:

– формування мотивації та основних вмінь, необхідних для відповідальної участі громадян у громадсько-політичних процесах у житті суспільства;

– сприяння становленню активної позиції громадян в плані реалізації ідеалів і цінностей демократії в Україні;

– надання молодому поколінню знань щодо світових демократичних здобутків та особливостей становлення демократії в Україні;

– створення умов для набуття досвіду громадянських дій, демократичної поведінки та комунікативної взаємодії всіх верств населення.

В практиці Ради Європи поняття громадянської освіти трактується як виховання демократичної громадянськості на основі пріоритету прав людини.

В державах Євросоюзу останнім часом тлумачення терміну «громадянська освіта» еволюціонувало від поняття «Civic education» (під яким малося на увазі отримання знань у сферах суспільствознавства, державотворення, політології, історії, права) – до сучасного поняття «Citizenship education» (тобто формування громадянськості) [4]. Такі перетворення призвели до змін як цілей, так і основних ідей громадянської освіти: акценти наразі змістилися від системного надання інформації зі сфер суспільних наук – до формування особистісних громадянських компетенцій, що дають можливість людям стати активними суб'єктами соціально-політичних практик в демократичному суспільстві.

У цілому, сучасна європейська концепція громадянської освіти спрямована на підвищення суспільної активності громадян, залучення їх щодо участі у політичних та соціальних процесах. Серед пріоритетних напрямків вирішення цього завдання – значне розширення кола суб'єктів громадянської освіти. У країнах Євросоюзу вона розвивається силами держави, недержавних і наддержавних організацій, навчальних закладів, ЗМІ, активної громадськості, а також за допомогою розроблення практичних рекомендацій з освіти в сферах громадянськості, прав людини, соціальної відповідальності. Ці рекомендації втілюються в державні концепції та програми, в навчальні плани і програми закладів освіти, у діяльність громадських організацій, що призводить до максимального розширення кола суб'єктів громадянської освіти.

Радою Європи ініційовано впровадження масштабної програми навчання демократичному громадянству та правам людини – «Education for Democratic citizenship and Human Rights Education – EDC/HRE» [7], яка зараз успішно реалізується в 47 країнах. Ця програма базується на